

Kuva: Auli Hirvonen

RANNAN PERINNEBIOTOOPIT

Rantalaidunnus on kustannustehokas tapa puhdistaa vesistöjä.

Rannan kasvillisuus kerää vedestä ja pohjalietteestä suuria määriä ravinteita. Kun karja syö kasveja rantaviivalta ja vedestä, ravinteet kulkeutuvat takaisin kuivalle maalla. Kun laidunnus on laaja-alaista, eläimet pääsevät laiduntamaan riittävän isoa aluetta, eikä muodostu pistekuorimitusta. Laidunnus vähentää vesistön ravinteikkuutta huomattavasti enemmän kuin mitä se ravinteina eli eläinten jätöksinä, sinne jättää. Eroosiota pidetään hallinnassa suunnittelemalla kullekin rannalle juuri oikea laidunnuspaine, kasvukauden olosuhteet huomioiden.

Niitto täydentää laidunnusta

Niiton ja laidunnuksen vähentymisen sekä vesien rehevöitymisen seurauksena rantaniityt ovat umpeutumassa. Tiheät järviruokokasvustot ovat vallanneet alaa. Samalla rantaniityjen eliölajisto on yksipuolistunut. Rantaniityjen hoidolla palautetaan kohteen avoimuutta ja matalakasvuisuutta. Hoidolla myös edistetään luonnon monimuotoisuuden liittyviä arvoja. Hoitosuunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon alueella tavattavat huomionarvoiset kasvit ja eläimet.

Niitto on tehokas tapa taltuttaa tiheät järviruokokasvustot ja muu kasvillisuus. Niitto on myös hyvää täydennyshoitoa laidunnetulle rantaniitylle.

Kun rantaniitty on tasainen ja vähäkivinen, se voidaan hoitaa niittämällä koneellisesti. Niittokoneen on oltava sellainen, jonka ranta kantaa, esim. tela-avusteiset koneet sopivat. Rannan kantaminen voi tosin vaihdella vuosittain.

Leikkuukoneilta vaaditaan alhaista pintapainetta eli telalustaisia ratkaisuja. Kovapohjaiset vähäkiviset rannat voivat soveltua niitettäväksi traktorilla. Kuivempaan, matalan veden aikaan pehmeänkin rannan kovan maan puoleiset osat voivat kestää traktorilla niiton. Toistuva leikkuu myös tiivistää maapohjaa, joten osalla rantaniityistä voidaan siirtyä myöhemmin telakoneista traktoreihin tai laidunnukseen.

Valitse hoidettavaksi sopiva rantaniitty

- Tarkastelkaa yhdessä aluetta, mukana maanomistaja ja laiduntavien eläinten omistaja.
- Selvitä alueen arvot, mahdolliset esiselvitykset, alueiden käytön laidunhistoria sekä alueen hoidon tavoitteet.
- Ota peruskunnostuksen ja laidunkauden ajoituksessa huomioon linnuston pesintä.
- Valitse oikea eläin oikeaan paikkaan.

Etsi laiduntavia eläimiä

- Ota yhteyttä alueen lammas-, hevos- tai karjatiloihin, tällöin kuljetusmatka ei tule liian pitkäksi.
- Mieti mahdollista yhteislaiduntaa.
- www.laidunpankki.fi

Tee tai teetätä alueen peruskunnostuksen ja hoidon suunnittelu

- Käytä tarvittaessa asiantuntijaa suunnitelman teossa.
- Tee tai teetätä kohteen peruskunnostus, jossa raivaustyöt tehdään kohteen tavoitteiden mukaisesti. Tarvittava puusto ja pensaisto poistetaan, kannot tuhotaan, raivaustähteiden käsittely sovitaan ja ei-toivotut kasvit poistetaan.
- Suunnittele kohteen hoito: Laiduneläimet ja laidunjärjestelyt, rakenteet sekä vastuut ja valvonnat, tarvittaessa täydennys- tai puhdistusniitot.
- [Maisemalaiduntamisen opas](#)
- Muista sopiva laidunpaine, jotta niitty pysyy matalakasvuisena vesirajaan saakka.
- [Mallisuunnitelmia](#) rantalaiduntamisesta

Valitse laitumien rakenteet rantalaidunalueilla

- Ota huomioon eri eläinlajien vaatimukset.
- Tee riittävän leveät aitalinjat, jotka ovat pystytyksen, huollon ja valvonnan kannalta järkevät.
- Rakenteita: aita, portit, ritiläportit, paimenlaitteet, tarvittaessa eläinsuojat, juominen ja kivennäiset.

Laidunjärjestelyt

- Huolehdi vuokraeläimet, valvonta ja sen mahdollinen ulkoistaminen.

- Sovi laiduntamisen jatkuvuus useammalle vuodelle.
- Tee kirjallinen sopimus käytännön työnjaosta, vastuista ja kustannuksista.
- Tapauskohtaiset yhteistyösopimukset:
- maanvuokraussopimus ja/tai laidunnussopimus
- www.laidunpankki.fi

Perinnebiotoopin hoidon mahdolliset luvat ja asiakirjat

- Huolehdi ja sovi vastuista, luvista ja mahdollisista vakuutuksista.

Rahoitusmahdollisuudet kunnostuksessa ja hoidossa

- Kts. Rahoitus
- Viljelijät ja yhdistykset voivat hyödyntää [ei tuotannollista investointia ja ympäristökorvausta/ ympäristösopimusta](#) perinnebiotoopin hoidon rahoituksessa

Lisätietoa

Opas: [Hevonen nauttii laitumella perinnemaisemat.fi](#)

[Keräävä niitto](#)

[Mallisuunnitelmia rantalaiduntamisesta](#)

Esimerkki: Niittomurskaus

- Niittomurskauksessa ruokokasvusto leikataan maan tasalle ja samalla ruoko murskaantuu pieneksi silpuksi. Murskaus avaa nopeasti ja tehokkaasti niityn veteen asti.
- Niitä kunnostettava alue 2–3 kertaa kasvukauden aikana. Niittoa ei saa aloittaa lintujen pesinnän ollessa vielä kesken.
- Niitä kunnostettu alue kerran heinä-elokuun vaihteessa.
- Kerää niittojäte pois, jotta kuollut kasvusto ei jää varjostamaan uutta kasvua ja rehevöittämään niittyä.
- Ulota niitto mahdollisimman pitkälle veteen ja katkaise versot vedenpinnan alapuolelta uuden kasvun tukahduttamiseksi.
- Voit tehdä puhdistusniiton myös talviaikaan, jolloin ruohikko on kuivaa.

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

www.maajakotitalousnaiset.fi/rannatkuuntoon